

I EL NOI

EL FOLLET

Diumenge, 20 de març

Una vegada hi havia un noi. Tenia catorze anys, era alt, escanyolit i molt ros. No era bo per a gran cosa; el que més li agradava era menjar i dormir i, també, fer dolenteries.

Era diumenge al matí i els seus pares es preparaven per anar a missa. El xicot, en mànigues de camisa i assegut damunt la vora de la taula, pensava com s'ho passaria, de bé, fent el que li semblés durant un parell d'hores, ara que els pares serien fora.

«Agafaré l'escopeta del pare i podré tirar un parell de trets sense ningú que s'hi fiqui», es digué a si mateix.

Però semblava com si el pare li hagués endevinat el pensament perquè, quan ja era al lllindar de la porta a punt de sortir, es tombà per dir-li:

—Com que no vols venir a l'església amb la mare i amb mi, he pensat que hauries de llegir el sermó a casa. ¿Em promets que ho faràs?

—Sí, és clar que ho faré —respongué el noi, pensant, de tota manera, que només llegiria fins on li vingués de gust.

Al xicot li feia l'efecte que mai no havia vist la seva mare tan lleugera. En un tancar i obrir d'ulls, anà al prestatge del fons, agafà el sermonari de Luter i el posà damunt la taula del costat de la finestra, obert per la pàgina del sermó del dia. També va obrir l'evangelari i el deixà al costat del sermonari. Finalment, arrossegà fins a la taula la gran poltrona que havien comprat a la subhasta de l'any an-

terior a la rectoria de Vemmenhög, en la qual, normalment, només podia seure el pare.

Al vailet li semblava que la seva mare s'escarrassava massa amb tot plegat, ja que ell no pensava pas llegir més de dues o tres pàgines. Però vet aquí que, una altra volta, semblava com si el pare li hagués llegit el pensament, perquè va anar cap al minyó i, amb veu severa, li digué:

—Ja cal que t'ho llegeixis com Déu mana! Perquè, quan tornem, t'ho penso preguntar pàgina per pàgina i pobre de tu que te n'hagis saltat res!

—El sermó té catorze pàgines i mitja —afegí la mare per acabar-ho d'adobar—. Així que ja cal que t'hi posis de seguida si vols tenir temps de llegir-te'l tot.

Després se n'anaren finalment, i, veient-los marxar, de la porta estant, el vailet va pensar que l'havien atrapat ben bé en un parany.

—Deuen estar ben contents d'haver trobat la manera de tenir-me ocupat amb el sermó mentre ells són fora —remugava.

Però els seus pares poc que se'n podien sentir, de contents. Ben al contrari, estaven força amoïnats. Eren uns pobres masovers i no tenien més terra que un petit hortet. Quan van arribar, no s'hi podia criar més d'un porc i un parell de gallines, però com que eren gent molt treballadora i manyosa, havien aconseguit tenir-hi vaques i oques. Havien prosperat força i prou que haurien pogut anar a l'església contents i satisfets en un matí tan bonic com aquell si no tinguessin el fill que tenien. El pare es queixava que fos tan dròpol i cançoner. A l'escola no volia aprendre res, i era tan inútil que amb prou feines si podia pasturar les oques. La mare no ho negava pas, tot això, però encara l'entristia més que fos tan salvatge i dolent, cruel amb els animals i malcarat amb les persones.

—Tant de bo Déu el guareixi d'aquesta maldat i li doni un altre caràcter! —deia la mare—. Si no, serà una desgràcia per a ell i per a nosaltres.

El xicot va estar una bona estona pensant si llegiria o no el sermó. Finalment, va arribar a la conclusió que, aquell cop, li valia més creure. Va seure a la poltrona rectoral i començà a llegir. Però, quan feia una estona que recitava les paraules a mitja veu, va notar que aquella mena de mormoleig li feia agafar son perquè començava a fer capcinades.

A fora feia un temps meravellós de primavera. L'any no havia arribat més enllà del 20 de març, però el xicot vivia a la parròquia de Västra Vemmenhög, ben avall de l'Escània del Sud, i allà la primavera ja havia arribat de ple. Encara no verdejava, però tot tenia un aspecte fresc i ja començava a rebrotar. Hi havia aigua a totes les sèquies, i als marges florien els tussílags. Tot el matollam que creixia al clos de pedra s'havia tornat bru i lluent. La fageda semblava engrossir i tornar-se més densa per moments. El cel era ras i d'un blau pur. Per la porta mig oberta de la cabana, entrava el cant de l'alosa fins a la cambra. L'aviram es movia pel pati, i les vaques, que sentien l'aire primaverenc de l'estable estant, deixaven anar un mugit de tant en tant.

El noi llegia i feia capcinades, tot lluitant contra la son.

«No, no m'he d'adormir —pensava—, perquè aleshores no tindria temps de llegir tot això abans de migdia.»

Però, així i tot, s'adormí.

No sabia si havia dormit poc o molt, però es va despertar en sentir un lleu soroll darrere seu.

En el mateix ampit de la finestra de davant del noi hi havia un mirallet on es podia veure gairebé tota la cambra. Quan el xicot va aixecar el cap, va mirar casualment el mirall i va veure que la tapa del bagul de la seva mare era oberta.

El cas era que la seva mare tenia un cofre de roure amb reforços de ferro, gros i pesant, que ningú que no fos ella no podia obrir. La mare hi guardava tot allò que havia heretat de la seva mare i en tenia una especial cura. Hi havia un parell d'antics vestits de camperola de drap vermell amb cintura curta i faldilla prisada i davantal guar-

nit amb perles. També hi havia còfies blanques emmidonades, pesants sivelles i cadenes d'argent. La gent ja no volia portar aquella mena de coses, i la mare havia pensat moltes vegades de desfer-se'n, però mai no havia tingut el coratge de fer-ho.

I el xicot va veure pel mirall, amb tota claredat, que la tapa del cofre era oberta i no ho podia entendre perquè la mare l'havia tancada abans d'anar-se'n. Era impossible que la seva mare no l'hagués tancada, tenint en compte que ell es quedava a casa tot sol.

Es va sentir ben malament. Tenia por que algú no hagués entrat a la cabana. No gosava moure's i va continuar assegut mirant el mirall.

Mentre seia esperant que aparegués un lladre, va començar a demanar-se què era aquella mena d'ombra negra que hi havia damunt del cantell del cofre. Mirava i mirava sense voler creure el que veien els seus ulls. Però allò, que al començament era com una ombra, va esdevenir més i més precís, i aviat s'adonà que era ben real. I això no millorava de cap manera la situació perquè al cantell del cofre, cama ací, cama allà, hi havia un follet.

El noi, tanmateix, havia sentit parlar moltes vegades de follets, però mai no s'havia imaginat que poguessin ser tan petits. El que seia al cantell del cofre no feia més de quatre dits d'alçada. Tenia la cara de vell, arrugada, imberbe, i anava vestit amb un abric negre, calces fins al genoll i barret negre d'ala ampla. Anava molt polit i jolliu amb puntes blanques al coll i als punys, sivelles a les sabates i lligacames amb llaç. Havia tret una còfia brodada del cofre i en contemplava el treball amb tanta reverència que no s'adonà que el xicot s'havia despertat.

El noi es va sorprendre força de veure el follet, però, en canvi, no va sentir pas gaire por. Era impossible de tenir por d'algú tan petit. I com que el follet estava tan ocupat amb el que feia que no veia ni sentia res, el vailet va pensar que seria divertit de fer-li una brometa..., d'empènyer-lo fent-lo caure dins del cofre i tancar-ne la tapa o alguna cosa per l'estil.

Però el xicot no era, de cap manera, tan valent per tocar el follet amb les mans; per tant, va intentar trobar, amb la mirada, alguna cosa que li servís per empenyar-lo. L'esguard li va anar del sofà llit a la taula plegable i, després, als fogons. Va mirar les cassoles i la cafetera, que eren a un prestatge al costat dels fogons, la galleda, al costat de la porta, i els cullers, ganivets, forquilles, escudelles i plats, que es veien per la porta mig oberta de l'armari. Aixecà la mirada fins a l'escopeta del pare, que penjava a la paret al costat del retrat dels reis danesos, i, després, fins als geranis i les fúcies que florien a la finestra. Finalment, es fixà en un vell caçamosques, en forma de barretina, que penjava del marc de la finestra.

Tan aviat com va veure el caçamosques, l'agafà, va fer un salt i el va passar pel cantell del cofre. I ell mateix es va sorprendre de la sort que havia tingut. Amb prou feines comprenia com s'ho havia fet, però havia capturat el follet. El pobre follet era al fons de la llarga barretina, cap per avall, i no podia sortir-ne.

De primer moment, no sabia pas què fer de la seva presa. Només posava molta cura a moure el caçamosques, endavant i endarrere, per tal de no donar cap respir al follet que li permetés enfilar-se i sortir-ne.

El follet va començar a parlar i va demanar de manera veheament que l'alliberés. Ell els havia fet molt de bé durant molts anys, digué, i era mereixedor d'un tracte millor. Si el deixava anar, li donaria una vella moneda grossa i una cullera d'argent i un diner d'or que era tan gran com el rellotge del seu pare.

Al noi li va semblar que això no era pas oferir gran cosa, però després d'haver-lo atrapat li havia agafat por. S'adonava que s'havia embolicat en una cosa estranya i terrible, aliena al seu món, i que havia d'estar ben content si podia desfer-se d'aquell enuig.

Per tant, va acceptar de seguida la proposta i va parar el moviment del caçamosques perquè el follet pogués sortir-ne. Però quan ja era gairebé fora de la barretina, el xicot va pensar que hau-

ria pogut aconseguir grans propietats i moltes altres coses bones. Almenys li hauria pogut posar la condició que, per art d'encantament, li fiqués el sermó al cap.

«Que beneït que he estat de deixar-lo anar!», pensà, i començà a moure, altra vegada, el caçamosques perquè el follet hi tornés a caure.

Al mateix moment que el noi feia això, va rebre una bufetada tan colossal que li va semblar que el cap li esclatava. De primer, anà a parar contra una paret i, després, contra l'altra, i va acabar, finalment, a terra sense coneixement.

Quan es despertà, era tot sol a la cabana. No es veia ni rastre del follet. La tapa del bagul era tancada i el caçamosques penjava al seu lloc habitual de la finestra. Si no hagués sentit com li coïa la galta de la bufetada, hauria pensat que tot plegat no havia estat sinó un somni.

«Sigui com sigui, de segur que el pare i la mare diran que no ha estat altra cosa que un somni. Per tant, no hi haurà cap rebaixa en el sermó a causa del follet. Serà millor, doncs, que m'assegui i em posi a llegir una altra vegada», pensà.

Però, anant cap a la taula, s'adonà d'una cosa molt estranya. No podia ser que la cabana hagués crescut..., però ¿com era, doncs, que havia de fer moltes més passes que de costum per tal d'arribar a la taula? ¿I què passava amb la poltrona? Al primer cop d'ull, no semblava pas més gran que abans, però primer va haver d'enfilarse al barró que relligava els petges i, després, grimpar per tal d'arribar al seient. I passava igual amb la taula... No podia veure'n la post sense pujar al braç de la poltrona.

—¿Què dimonis passa? —digué el noi—. ¿És que el follet ha embruixat la poltrona, la taula i tota la cabana?

El sermonari era damunt la taula i, aparentment, era igual que abans, però també li devia haver passat alguna cosa perquè no podia llegir-ne ni un mot sense posar-s'hi pràcticament a sobre.